

Vlaanderen
is ondernemen

Staatssteun

VLEVA opleiding

Karel De Corte

18 april 2023

**AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN**

Overzicht

1. Begrip staatssteun
2. Europees regelgevend kader – algemeen
3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)
4. Kaderregeling O&O&I
5. De-minimisverordening
6. DAEB
7. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes
8. Procedures en rapporteringen
9. Mededeling staatssteun en grids
10. Tijdelijke Kaderregelingen Covid en Oekraïne crisis
11. Structuurfondsen BVR en dossieropvolging

"I expect you all to be independent, innovative, critical thinkers who will do exactly as I say!"

1. Begrip staatssteun

Waarom toezicht op staatssteun?

- Artikelen VWEU gemeenschappelijke markt
 - 4 vrijheden (goederen, personen, diensten en kapitaal)
 - mededingingsregels (kartelrecht, misbruik van machtspositie, openbare bedrijven en staatssteun)
 - rol Raad ↔ Commissie
- Doel: vermijden van protectionisme op basis van nationaliteit of vestigingsplaats
 - vrije mededinging en de handel tussen de lidstaten
 - geen versterking van de concurrentiepositie van Vlaamse ondernemingen ten koste van de buitenlandse
(level playing field)

1. Begrip staatssteun

- Artikel 107, lid 1 VWEU:

“Behoudens de afwijkingen waarin dit verdrag voorziet, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt”

- Artikel 108, lid 3 VWEU

“De Commissie wordt van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte gebracht, om haar opmerkingen te kunnen maken. (...)

De betrokken lidstaat kan de voorgenomen maatregelen niet tot uitvoering brengen voordat die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid.”

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

Steun verleend door lidstaat of met staatsmiddelen bekostigd

- federale overheid, ook gedecentraliseerde overheden
- gemeenschappen, gewesten, provincies, gemeentes, intercommunales, ...
- **openbare bedrijven** (dominerende invloed: concreet bekijken)
 - Vermoedens: meerderheid van de aandelen, leden van raad van bestuur, minderheidsaandeelhouder met specifieke voorrechten (vb. vetorecht, goedkeuring tarieven, bindend advies) – weerlegbaar ongeacht hun juridisch statuut en benaming (publiek/privaat, vzw,...)
 - Staatssteunregels niet ontwijken door privaatrechtelijke onderneming op te richten
 - EU mengt zich niet in de interne organisatie van de lidstaten
vb. steun via ontwikkelingsmaatschappij is steun (LRM,...)

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

- geld uit “communautaire bron” (structuurfondsen: EFRO, Interreg, ESF)
EU ziet dit als “toegewezen” aan lidstaat, die daar dan zelf discretionair kan beslissen → staatsmiddelen

⇔ “directe EU steun” (Horizon, ETS Innovatiefonds, Connecting Europe Facilities CEF, EU Invest,...): geen “staatsmiddelen”

Opgelet: wel cumul beperkingen indien voor dezelfde kosten zowel EU middelen als staatssteun verkregen worden

⇔ middelen die gedragen worden door gebruikers : geen staatssteun (vb. verplichte afname van minimum hoeveelheid groene stroom tegen duurdere prijs: wel voordeel voor producent maar gedragen door afnemers en dus geen staatssteun)

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

Staatsmiddelen

- steun betaald uit de begroting federale of decentrale overheden
- rechtstreekse subsidies of premies
- niet-innen van belastingen of sociale bijdragen, vorderingen, belastingvrijstelling
- achtergestelde leningen of leningen tegen gunstiger voorwaarden (lage rente, langere looptijd, gunstigere aflossingsvoorwaarden)
- kwijtschelding van schulden of spreiding ervan in de tijd
- Verkoop/verhuur van gronden en gebouwen tegen lagere prijzen dan marktprijs, betalen van kunstmatig verhoogde prijzen door overheid
- voordelen in natura, terbeschikkingstelling van infrastructuur die enkel bepaalde ondernemingen ten goede komt
- omzetting van lening in subsidie
- niet-marktconforme kredietfaciliteiten of deelnemingen in kapitaal
- overheidsgaranties

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Selectiviteit: voordeel voor bepaalde ondernemingen

- Onderneming

“Elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd”.

→ juridisch statuut speelt geen rol (vb. ook vzw)

- Economische activiteit

- aanbieden van goederen of diensten op een markt: “vermarktbaarheid”
- gaat verder dan strikt “economische” sectoren (ook vele sociale of zorgsectoren zoals ziekenhuizen, sociale economie, werkgelegenheid,...)
- winstoogmerk is niet vereist, aard of doel niet doorslaggevend
- niet-economisch zeer beperkt geïnterpreteerd:
vb. uitoefening van de openbare macht, binnen- en buitenlandse veiligheid, justitie, basisonderwijs

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Vaak moeilijk onderscheid

- sociale sector
 - gebaseerd op solidariteit → geen economische activiteit
 - kapitalisatie of uitkering afhankelijk van hoogte van de premies, bijdragen of financiële resultaten : economisch
- gezondheidszorg:
 - medische prestaties economisch, zelfs indien ze door de ziekenfondsen en niet door gebruiker worden betaald
- combinatie: “onderneming” beperkt tot economische activiteiten

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

- Selectiviteit

- voordeel voor “bepaalde” ondernemingen
- concurrentiepositie verstrekt t.a.v. ondernemingen die geen steun kregen
- “algemene” maatregel per definitie geen staatssteun
 - geldt voor alle ondernemingen ter ondersteuning van de gehele economie
 - onderlinge verhouding onaangetast
 - zonder onderscheid van toepassing geografisch en op alle sectoren

vb. algemene verlaging vennootschapsbelasting

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Wat met regionale of gedecentraliseerde overheid?

- EU erkent in principe enkel de centrale overheden
- Regio kan in principe niet rechtstreeks naar Commissie, zelfs niet voor exclusieve bevoegdheid (vb econ. ondersteuningsbeleid)
- Maatregel noodzakelijkerwijze beperkt tot eigen gebied
 - per definitie kleiner dan grondgebied lidstaat
 - zelfs “algemene” maatregel van toepassing op volledige grondgebied van een regio is nog steeds “specifieke” maatregel
- Jurisprudentie: Portugal/Commissie (C-88/03) en Rioja (C-428/06)
 - regio moet (constitutionele) fiscale bevoegdheid en autonomie hebben zonder dat centrale overheid dit kan tegenhouden of inhoudelijk wijzigen
 - regio moet de politieke en budgettaire gevolgen dragen
 - geen compensatie door steun van andere regio's of centrale overheid
 - maatregel slaat effectief op alle ondernemingen van alle sectoren (zonder discriminatie) op het grondgebied dat onder de jurisdictie van dat orgaan valt

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Geografische / regionale selectiviteit

↔ referentiekader kan slechts deel van het grondgebied zijn
= algemene maatregel, onder 3 voorwaarden (cumulatief):

1. Institutionele autonomie: eigen politieke en administratieve status, los van de centrale overheid
2. Procedurele autonomie: autonoom beslissingen nemen
3. Economische en financiële autonomie: zelf de financiële en politieke consequenties dragen van een maatregel

→ Mededeling begrip staatssteun (2016) creëert meer openheid

1. Begrip staatssteun – voordeel

Voordeel dat de mededinging of intracommunautaire handel potentieel kan verstoren

- Voordeel

alle maatregelen die lasten verminderen die normaliter op budget van onderneming drukken en daardoor de concurrentiepositie van de begunstigde versterken

→ voordelen waarover men in normale marktomstandigheden niet beschikt

- Potentieel beïnvloeden van de mededinging en de handel

- zelfs zeer klein bedrag vormt juridisch “staatssteun”
- ev. wel verenigbaar met het Verdrag wegens geringe invloed (de-minimis)

- Principe van de particuliere investeerder

- soortgelijke voordelen tegen dezelfde voorwaarden beschikbaar op markt?
- handelen overheid marktconform → geen staatssteun

1. Begrip staatssteun – voordeel

Participatiemaatschappijen en risicokapitaalverschaffers (PMV, LRM,...)

- Voorwaarde “pari passu” investeren zoals private investeerder
- Zelfde risico's, kosten, premie, geen voorrechten,...
- Dan geen onrechtstreeks “voordeel” of “staatssteun” voor de begunstigde waarin geparticipeerd/geïnvesteerd wordt
- Strikt gezien wel nog “publieke” middelen, maar geïnvesteerd zoals ook private, commerciële bank dat zou doen
- aanvaardbaar met redenering dat staatssteun regels max. steunpercentages opleggen
- begunstigde heeft dan bv. 50% steun en rest via participatie die “geen voordeel” oplevert en dus ook “geen steun” is
- 50% steun voorwaarde op die manier voldaan
- Best wel PMV, LRM laten verklaren dat zij investeren zoals een particuliere private investeerder en niet onder SA regels vallen

1. Begrip Staatssteun – private middelen

Max. steunpercentage impliceert deel “private” financiering

- Private inkomsten, inkomst contractonderzoek of via commerciële leningen bij banken: OK
- Moeilijker: “eigen” middelen die oorspronkelijk ook “publiek” waren.
- Aantonen dat de economische activiteit in kwestie (zowel qua investering als qua werking) in het economisch belang is van de publieke projectpartner.
- Cfr. overheid handelt zoals een marktdeelnemer in een markteconomie.
- Publieke projectpartner investeert niet meer eigen inbreng dan private marktdeelnemer zou hebben gedaan in een gelijkaardige situatie.
- Dit vereist ook steeds dat een gescheiden boekhouding wordt gevoerd. Hierdoor kan de eigen inbreng duidelijk worden geïdentificeerd en kunnen de kosten en opbrengsten van de verschillende activiteiten worden onderscheiden.
- Uitzonderlijk: strenge bewijslast voor begunstigde!

1. Begrip staatssteun – arm's length beginsel

- Arm's length principe of zakelijkheidsbeginsel
 - Voorwaarden van de transactie wijken niet af van die die tussen onafhankelijke partijen zouden tot stand gekomen zijn.
 - Geen heimelijke verstandhouding, wel open, transparantie en niet-discriminerende procedure
 - Expliciet voorzien in AGVV voor O&O&I
 - **AGVV luik investeringssteun:** activa aankopen van “derden zonder banden met de koper” en aan “marktvoorwaarden”
 - **NoA:** ook vermelding van zakelijkheidsbeginsel i.v.m. fiscale rulings
- Algemeen principe: vermijden van belangenvermenging, indirecte voordelen doorgeven binnen de groep,...
- Vb. lenen bij instantie waar men zelf beslissingsrechten in heeft is niet aanvaardbaar (zelfs met “marktconforme” interest, bestaat risico dat men niet snel gaat terugvorderen, voordelen geeft,...)

1. Begrip staatssteun – ondernemerschapsbevordering

- dunne lijn tussen een publieke taak van generieke sensibilisering en algemene informatieverstrekking enerzijds en advisering, begeleiding op maat van de klant anderzijds
- algemene informatieverstrekking, bewustmaking, sensibilisering, reclame, basisadvies, eerste lijn begeleiding, doorverwijzing,...
→ niet-economisch → geen SA
- Focus op individueel adviseren of begeleiden van ondernemingen op maat: vaak economisch.
→ intermediair in concurrentie met andere professionele dienstverleners op de markt (cfr. consultancykantoren, advies- en opleidingsverstrekkers, advocatenkantoren, fiscalisten, communicatiebureaus)

1. Begrip staatssteun – ondernemerschapsbevordering

- 1 op 1 begeleiding meer risico dan “collectief” maar niet sluitend
- Tip: vaak kan eindresultaat goede indicatie zijn (pasklaar bruikbaar advies op maat van individuele noden?)
- Spelers als Unizo/Voka: vaak gamma gaande van infosessies, advies, kortlopende begeleiding, tot meer langdurige begeleiding
 - Alles tot en met een kortlopende begeleiding, zelfs individueel kan in theorie nog sensibiliserend zijn (vb. doel onderneming doen inzien dat hij of zij best verdere begeleiding zou kunnen gebruiken).
 - Bootcamp in bepaalde omstandigheden (vb. wel intensieve persoonlijke begeleiding met gepersonaliseerd inzicht, maar in de praktijk vaak niet meer dan bewustmaking dat gespecialiseerd advies of begeleiding nuttig zou zijn).
- Dit moet dus steeds dossier per dossier bekeken worden.

1. Begrip staatssteun – gevolgen

Gevolgen van de kwalificatie als staatssteun

- Staatssteun
 - aanmelding bij de Europese Commissie
 - geen uitvoering vooraleer definitieve goedkeuring
- Uitzondering: Algemene groepsvrijstellingsverordening
 - ter kennisgeving achteraf
 - bij de-minimis zelfs geen ter kennisgeving
 - DAEB pakket
- Principe: keuze lidstaat, afwegen van voor- en nadelen
 - snelheid procedure, aanmelding of niet
 - steunintensiteit, in aanmerking komende investeringen, kosten,...
 - definities, randvoorwaarden
 - best per “steunregime” anders ad hoc elk dossier apart

"You're not allowed to use the sprinkler system to keep your audience awake."

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Artikelen 107 t.e.m. 109 VWEU-Verdrag
 - basisbepalingen, directe werking
 - EU staatssteunreglementeringen zijn verdere uitvoering en precisering
 - DAEB eigenlijk via 106 VWEU
- Verordeningen van de Raad
 - Machtigingsverordening: Verordening 2015/1588 van 13 juli 2015 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde soorten horizontale steunmaatregelen (codificatie)
 - Vervangt oude Verordeningen nr. 994/98 van 7 mei 1998, en nr. 733/2013 van 22 juli 2013
 - Delegatie naar Commissie om algemene vrijstellingsverordeningen uit te vaardigen voor horizontale steunmaatregelen
 - In 2013 uitgebreid naar cultuur, sport, innovatie, natuurrampen,...
 - In 2018 uitgebreid naar ETS, Seals of excellence, co-financiering EU Fonds

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Procedureverordening: Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (codificatie)
 - EU Publicatieblad van 24 september 2015, L 248/9
 - vervangt oude Verordeningen 659/99 van 22 maart 1999, destijds gewijzigd door Verordeningen nr. 794/2004 en nr. 734/2013
 - procedure inzake aanmelding en beoordeling, termijnen, verzoek om inlichtingen, terugvordering, verjaring,...
- Uitvoeringsverordening: Verordening (EU) 2015/2282 van de Commissie van 27 november 2015 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 794/2004 wat betreft de aanmeldings- en informatieformulieren
 - EU Publicatieblad van 10 december 2015, L 325/1-180
 - Aanmeldingsformulieren via SANI

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Vrijstellingsverordeningen van de Commissie
 - De-minimis
 - Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV of GBER)
 - KMO investeringen in de landbouw- en visserijsector (ABER en FIBER)
 - de-minimis voor Landbouw en Visserij

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Richtsnoeren en kaderregelingen van de Commissie
 - niet officieel gedefinieerd in het Verdrag: sui generis
 - strikt juridisch niet op hetzelfde niveau, de facto zeer grote waarde
 - duidelijkheid over invulling beleidsvrijheid Commissie
 - Voorbeelden: CEEAG (Milieu, Energie en klimaat), Kaderregeling Onderzoek & Ontwikkeling & Innovatie, regionale steun (RAG), risicokapitaalinvesteringen, landbouw- en de bosbouwsector, visserij- en de aquacultuursector, reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden
 - Recent ook de Tijdelijke Crisis Kaderregelingen Covid en Oekraïne
- Beschikkingspraktijk van de Commissie – Mededelingen
 - Individuele precedentes, leiden vaak tot meer generieke Mededeling
 - Vb. Mededeling inzake het begrip staatssteun, mededeling inzake staatssteun in de vorm van garanties,...
- DAEB pakket: toezicht op financiering via 106 VWEU (compensatie steun)

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Onderscheid ter kennisgeving en aanmelding

- Algemene regel : aanmelding
- **Uitzondering:** Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)
 - kortere en veel soepelere procedure : fiche PB
 - ter kennisgeving binnen de 20 werkdagen na de inwerkingtreding
 - niet nodig om te wachten op de goedkeuring
- **Nog verdere uitzonderingen:** de-minimis en DAEB: zelfs geen ter kennisgeving
- **Principe:** keuze lidstaat, afwegen van voor- en nadelen
 - snelheid procedure, aanmelding of niet
 - Steunintensiteit
 - in aanmerking komende investeringen, kosten,...
 - definities, randvoorwaarden

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Onderscheid steunregime ad hoc

1. Overheid meldt algemeen kader (decreet, BVR,...) aan bij de EU Commissie, of past vrijstellingsverordening toe

- conform inzake maximale steunpercentages, steunbedrag, in aanmerking komende investeringen of kosten,...
- alle individuele dossiers zijn vrijgesteld en moeten niet apart worden aangemeld, tenzij bepaalde aanmeldingsdrempels overschreden zijn

2. Er is geen generiek staatssteun kader aangemeld bij DG COMP

- elk dossier moet individueel aan de Commissie voorgelegd worden door aanmelding of ter kennisgeving (tenzij de-minimis)
- apart SA nummer

2. Europees regelgevend kader – overzicht

Totstandkoming op Europees niveau

- Commissie zeer ruime en exclusieve bevoegdheid bij concretiseren
- lidstaten 1-2 keer geconsulteerd (Multilaterale / Adviescomité), Commissie niet verplicht om dit advies te volgen

Totstandkoming op Vlaams en Belgisch niveau

Vlaams: vnl. “economische” sector (cfr def. economische activiteit)

- eerste screening VLAIO, contactpersonen VO lijst
- eventueel insteek stakeholders, federaties,...
- politiek gevoelige dossiers via kabinetten, IKW,...

Federaal-Belgische coördinatie (EU erkent enkel lidstaten)

- staatssteun coördinatie via de IEC / FOD Economie of DGE
- 1 gecoördineerd Belgisch standpunt, (in theorie) federaal ambtenaar aan tafel, ondanks exclusieve bevoegdheid gewesten

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Overzicht website links voor EU regelgeving

EUR-lex: algemene website wetgeving, jurisprudentie, publicatieblad

<http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

Europese Commissie - Directoraat-generaal Concurrentie

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

Specifiek overzicht belangrijkste EU staatssteun regelgeving

https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation_en

State Aid Modernisation (SAM)

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html

Specifiek overzicht DAEB regelgeving

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/sgei.html

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV – GBER)

Verordening nr. 651/2014 (PB van 26 juni 2014, L 187)

- Gewijzigd bij Verordening (EU) 2017/1084 (PB van 20.06.2017, L156)
 - O.a. uitbreiding naar havens
- Gewijzigd bij Verordening (EU) 2020/972 (PB van 7.7.2020, L215)
 - Verlenging tot eind 2023
 - Uitzondering voor OIM n.a.v. Covid-19
- Gewijzigd bij Verordening (EU) 2021/1237 (PB van 29.7.2021, L270)
 - Uitbreiding (cumul structuurfondsen, EUInvest, Green Deal en digitalisering, O&O programma's, OIM tot eind 2021,...)
- Gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/XXX (PB van XXX)
 - Green deal uitbreiding + Digitalisering
 - Verlenging tot eind 2026
 - Opstart herziening andere artikelen moet nog starten

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV – GBER)

- Vrijstellingsverordening Commissie voor bepaalde categorieën steun
- Vermijden dat EU zich telkens opnieuw moet uitspreken over dezelfde soort van dossiers (EU focust op grote en moeilijkere dossiers)
- Lidstaat (of regio) oordeelt in de eerste plaats zelf of er sprake is van staatssteun die verenigbaar kan zijn met de EU regels
- Max. steunpercentage, steunbedrag, in aanmerking komende kosten
- controle a posteriori mogelijk door ter kennisgeving
→ geregistreerd bij EU (SA nummer), rapportage scorebord SARI, steekproef controle, TAM transparantie website,...
- Structuur AGVV: 2 delen – algemeen en thematisch

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Toepassingsgebied (art. 1)

- Budget 150 miljoen per jaar → evaluatieplan nodig
- Expliciet vermelden dat geen steun kan toegekend worden aan:
 - Ondernemingen waartegen bevel tot terugvordering uitstaat
 - Ondernemingen in moeilijkheden (OIM) (art 2,18)
 - ▶ Vaak probleem bij start-ups en scale-ups (cash burners, cyclische financieringsrondes)
 - ▶ Gedeeltelijke oplossing: voorwaardelijke steun toekenning
 - ▶ Voorgestelde alternatieven:
 - ▶ Vrijstelling start-ups ruimer dan enkel art 22, ook langer (7 jaar)
 - ▶ Definitie “eigen middelen” (quasi-equity, leningen,...)
 - ▶ Oplossing via groepsstructuur

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Definities (art. 2)

- 2,18 OIM
- 2,23 start van de werkzaamheden
- 2,29 en 2,30 materiële en immateriële activa
- 2,43-45 sectoren ijzer- en staal, synthetische vezels, vervoer
- 2,49 + 2,50 + 2,51 initiële (nieuwe) activiteit
- 2,83 organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding
- 2,85 industrieel onderzoek
- 2,86 experimentele ontwikkeling
- 2,90 daadwerkelijke samenwerking
- 2,91 onderzoeksinfrastructuur
- 2,92 innovatieclusters
- veel nieuwe definities inzake green deal

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Individuele aanmeldingsdrempels (art. 4)

- Gevoelig verhoogd door recente green deal GBER
 - Regionale steun: 8,25 of 12,38 miljoen (was 7,5)
 - KMO-investeringssteun: 8,25 miljoen (was 7,5)
 - Opleidingssteun: 3 miljoen (was 2)
 - Industrieel onderzoek 35 miljoen (IPCEI relevant)
 - Experimentele ontwikkeling 25 miljoen (IPCEI relevant)
 - Haalbaarheidsstudies 8,25 miljoen
 - Investeringssteun onderzoeksinfrastructuur: 35 miljoen
 - Test- en experimenteer infrastructuur: 25 miljoen
 - Innovatiecluster: 10 miljoen (was 7,5)
 - Milieusteun: generiek 30 miljoen, tenzij afwijkende drempel

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Stimulerend effect (art. 6)

- Nooit starten voor de aanvraag van de steun!
- Eigenlijk geen steun voor activiteiten die sowieso zouden uitgevoerd worden, ook zonder steun
- Enkel voor **extra** inspanningen (= additionaliteit)
- In AGVV iets soepeler (tenzij voor ad hoc steun): niet gestart
- bij grondige beoordeling door EU: veel zwaardere analyse
 - 2 scenario's, met en zonder steun (counter factual)
 - geen steun voor activiteit die sowieso zou gedaan worden
 - wezenlijke toename omvang, reikwijdte, totale uitgaven, snelheid project bewijzen
 - Niet zomaar verder financieren van iets wat al bestond

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Cumulering (art. 8)

- totale steun voor het project optellen, ongeacht steun uit plaatselijke, regionale, nationale of communautaire bron
- verschillende in aanmerking komende kosten → cumul geen probleem
- zelfde kosten → cumul kan met andere (GBER) steun, tenzij daardoor boven de maximale steunintensiteit
- zelfde kosten → cumul met de-minimis kan tenzij daardoor boven drempel AGVV of de-minimis drempel
- Cumul met “EU financiering”: tot meest gunstige plafond (extra soepelheid inzake Defensie + ook extra art 25e)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Transparantieplichting (art. 9)

- Staatssteunwebsite verplicht per regio: vanaf 1 juli 2016
- Volledige tekst regelgevend kader + beknopte infofiche
- Elke individuele begunstigde die meer dan 500.000 euro steun krijgt
- Vanaf **XXX**: elke steun van meer dan 100.000 euro
- Inhoudelijk: naam, KBO nr, KMO/GO, plaats, Nace, steunbedrag, datum toekenning, doel van de steun, steunverlenende entiteit, EU referentienummer
- TAM website EU Commissie

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Aanmeldingsverplichting + Verslag + Monitoring (art. 10-11-12)

- Art 11, lid a) verplichting tot “ter kennisgeving” via SANI binnen de 20 werkdagen na inwerkingtreding (art 4: boven de drempels “echte” aanmelding)
- Art 11, lid b) verplichte jaarlijkse rapportage via SARI
- Sanctie (art 10): Commissie kan het voordeel van “vrijstelling” geheel of gedeeltelijk intrekken → alles aanmelden
- Dossiers tot 10 jaar na de laatste steunverlening op basis van een regime bijhouden
- Commissie kan (steekproefsgewijs) controleren: info aanleveren binnen de 20 werkdagen (audits)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Specifieke onderdelen van de AGVV

- Regionale investerings- en exploitatiesteun (13-16)
- KMO steun (investering, advies, beurzen, Interreg – 17-20)
- KMO toegang tot financiering (21-24)
- O&O&I (25-30)
- Opleidingssteun (31)
- Kwetsbare werknemers, gehandicapten (32-35)
- Milieu (36-49)
- Natuurrampen (50), Sociaal vervoer (51), Breedband (52), Cultuur (53-54), Sport (55), Lokale infrastructuur (56)
- Steun voor regionale luchthavens (56bis)
- Steun voor havens (zee-en binnenhavens) (56ter/quater)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Regionale steun (art. 13-14)

- In de regionale steunkaart 2022-2027
- GO kunnen enkel hier investeringssteun krijgen
- Maximaal 10%-15%
- Enkele uitgesloten sectoren
- Enkel voor “nieuwe” activiteiten (4 digits NACE) of nieuwe vestiging
- Investering binnen de 3 jaar: als één project te zien
- Investering moet gedurende 3-5 jaar behouden blijven
- Cumul issues met federale fiscale voordeel steunzones

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

KMO-investeringssteun (art. 17)

- 10-20% (+ 10% in regionale steunkaart)
- Op het volledige grondgebied
- Nieuw: controle op cumul met federale fiscale steun nodig

KMO advies en consultancysteun (art. 18)

- 50%
- Niet voor advies van permanente of periodieke aard of behorend tot de normale bedrijfsuitgaven (routinematig belastingsadvies, gangbare juridische dienstverrichting, reclame,...)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

KMO samenwerkingskost Europese Territoriale Samenwerking (ETS) (art. 20) - INTERREG

- In aanmerking komende kosten: personeel, kantoor, administratieve kosten, reis- en verblijfkosten, externe expertise en diensten, uitrusting, infrastructuur en werken
- Max. steunpercentage : zoals bepaald in structuurfondsen Vo (was vroeger 50%)
- via art 20 AGVV kunnen ook kosten meegenomen worden die in theorie ook op basis van andere AGVV artikels kunnen gesteund worden

Nieuw artikel 20bis

- Per deelnemende onderneming aan ETC project 22.000 euro steun
- Moet dus niet meer onder de-minimis gestoken worden
- Oplossing voor projecten met financiering aan intermediair die met dat budget een heel pak ondernemingen begeleidt en de steun “doorgeeft”.

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Starterssteun (art. 22)

- Enkel voor starters
 - niet-beursgenoteerde kleine ondernemingen
 - tot 5 jaar na registratie
 - die nog geen winst hebben uitgekeerd en niet uit fusie zijn ontstaan
- Kan ook aan Ondernemingen in Moeilijkheden gegeven worden
- Leningen, garanties en subsidies
 - Subsidie 500.000 of 750.000 (in steunkaart) voor KO
 - Subsidie 1.000.000 of 1.500.000 (in steunkaart) voor innovatieve KO

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor O&O&I projecten (art. 25)

- Kosten: personeel, apparatuur & uitrusting, gebouwen & gronden, kost contractonderzoek, kennis & octrooien, bijkomende algemene kosten (nieuw: overhead max. 20%)
- **Haalbaarheidsstudies**: 50% (+ 10/20% voor KMO)
- **Industrieel onderzoek**: 50%
- **Experimentele ontwikkeling**: 25%
 - + 10/20% voor KMO
 - + 15% bij daadwerkelijke samenwerking tussen verschillende ondernemingen waarvan minstens 1 KMO, of in minstens 2 lidstaten gevestigd, **OF** samenwerking met onderzoeksinstelling **EN** resultaten worden ruim verspreid
 - + 5% in steunkaart
 - + 25% indien samenwerking tussen meerdere lidstaten

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Investeringssteun voor onderzoeksinfrastructuur (art. 26)

- Bouw of upgraden onderzoeksinfrastructuur voor econ. act.
- Opgelet: bij gemengd gebruik (econ. + niet econ.) aparte boekhouding
- Marktprijs betalen voor exploitatie of gebruik
- Toegang open voor meerdere gebruikers, transparant, niet-discriminerend (open voor wetenschappelijke community)
- Preferentiële toegang vanaf 10% investeringskost (evenredig, publiek)
- Tot 50% steun op materiële en immateriële activa (60% indien meerdere lidstaten financieren)
- Dit artikel slaat op “economische” activiteiten
 - niet-econ. act kan zelfs aan 100% gesteund worden
 - totaal kan meer dan 50% (mits gescheiden boekhouding)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Investeringssteun voor test- en experimenteer infrastructuur (art 26 bis)

- Nieuwe optie
- Bedoeld voor demo infrastructuur, living labs die vooral commercieel/economisch gebruikt worden
- Steun 25% + bonussen
 - + 10/20% voor KMO
 - + 10% bij cross border testing
 - + 5% indien vooral KMO's komen testen
- Deelnemers dienen eveneens marktprijs te betalen
- Open acces, niet discriminerend (vanaf 10% preferentiële toegang)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor innovatieclusters (art. 27)

- Enkel investeringssteun voor rechtspersoon die cluster beheert
- Operationele steun kan ook aan een consortium
- Open access voor iedereen, preferentiële toegang vanaf 10%
- **Marktprijs** voor gebruik (indien niet → andere staatssteun oplossing zoeken via ander artikel AGVV of de-minimis)
- Aanmeldingsdrempel opgetrokken naar 10 miljoen
- Max. 50% investeringssteun
- Max. 50% Exploitatiesteun tot 10 jaar

Personeelskost en administratieve kost (ook algemene kost)

Aansturen cluster, bevorderen samenwerking, informatiedelen, ondersteuning op maat, marketing, beheer faciliteiten, opleiding, workshop, conferenties, netwerking, samenwerking,...

Max. 50% over hele looptijd (kan hoger in eerste jaren, dan degressief)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

KMO-innovatiesteun (art. 28)

- Verkrijgen, valideren van octrooien,...
- Detacheren hooggekwalificeerd personeel
- Innovatieadvies diensten, innovatieondersteuning
- Max. 50% of zelfs 220.000 als max. bedrag ongeacht steun %

Steun voor proces- en organisatie-innovatie (art. 29)

- GO's: enkel indien samenwerking met KMO's die 30% kost dragen
- Personeelskost, apparatuur, gronden, gebouwen, contractonderzoek, octrooien, bijkomende algemene kost of exploitatiekost
- Max. 50% steun voor KMO, max. 15% voor GO

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Combinatie O&O artikelen

- Art. 26 en 27 zijn volgens EU in principe **niet** combineerbaar want een investering in een cluster omvat normaal geen “onderzoeksinfrastructuur” (BE betwist die interpretatie)
- Art. 25 en 26 zijn **wel** combineerbaar
- Ook combinatie art. AGVV **met de-minimis** in bepaalde (deel) aspecten is mogelijk, bv. voor andere types van kosten (genre communicatiekost)
- Combinatie kan binnen zelfde niveau, maar ook een verschillende basis op eerste niveau (project partnerschap) en het tweede niveau (de deelnemende KMO's) is mogelijk

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Opleidingssteun (art. 31)

- Stimulerend effect: geen steun voor wettelijk verplichte opleiding
- Personeelskost opleiders, operationele kosten, personeelskost deelnemers,... (pro rata)
- Geen onderscheid meer tussen algemene en specifieke opleiding
- 50% steun (met bonussen tot max. 70% voor KMO's of tot 60% voor kwetsbare of gehandicapte werknemers)
- Aanmeldingsdrempel opgetrokken naar 3 miljoen

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Loonsubsidies voor aanwerving kwetsbare werknemers (art. 32)

- 12/(24) maand loonkost (kwetsbare werknemers aan 50%)

Loonsubsidies tewerkstelling WN met handicap (art 33)

- Loonkost voor de volledige duur tewerkstelling, max 75%

Compensatie bijkomende kosten WN met handicap (art 34)

- Aanpassing ruimte, loonkost begeleider, opleiding, software,...
- 100% steun mogelijk

Compensatie kost voor begeleiding kwetsbare WN (art 35)

- Loonkost en opleidingskost begeleiders gedurende 12/24 maand
- Max. 50% steun

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor milieubescherming (art. 36-49)

Investeringssteun voor milieubescherming en decarbonisatie (art 36)

- Basis artikel tenzij meer specifiek beschikbaar
- Geen steun om te voldoen aan reeds vastgestelde normen tenzij deze 18 maanden sneller gehaald worden
- Uitgebreid naar o.a. waterstof
- Bijkomende extra investeringskost (“meerkost”) t.a.v. vergelijkbare, minder milieuvriendelijke investering die zonder de steun op geloofwaardige wijze zou zijn verricht
- Onafhankelijke bepaling extra kost door Vito, VEKA,...
- Steun Max. 40/50/60% (+ 5% regionale steunkaart)
- Ook CCS/CCU expliciet opgenomen aan 30%
- Alternatief: funding gap

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor milieubescherming: art. 36 - 49 AGVV

- Investeringssteun voor laadinfrastructuur (art. 36a)
 - Standaard publieke tender en steun tot 100%
 - Zonder aanbesteding max. 20% + bonussen
 - Steeds publieke marktstudie nodig i.v.m. noodzaak steun
- Investeringssteun voor aankoop van propere en zero emissie voertuigen (art. 36b)
- Investeringssteun voor energie-efficiëntie maatregelen (art. 38) en energie-efficiëntie in gebouwen (art 38b)
 - Niet om reeds bestaande EU norm te halen tenzij 18m vroeger
 - Counter factual scenario nodig (tot 100% bij tender)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor milieubescherming: art. 36 - 49 AGVV (vervolg)

- Investeringssteun voor promotie hernieuwbare energie, hernieuwbare waterstof of hoogrenderende WKK (Art 41)
 - 30% of 45% steun, tot 100% bij tender
 - Nieuw: totale investeringskost (i.p.v. meerkost)
 - Ook mogelijk voor electriciteits opslag, biofuels en waterstof
- Operationele steun voor de promotie van elektriciteit uit hernieuwbare energie (art 42 en 43)
 - 42 via openbare aanbesteding
 - 43 via contracts for difference of premie boven de marktprijs

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Steun voor milieubescherming: art. 36 - 49 AGVV (vervolg)

- Investeringssteun voor energie-efficiënte stadsverwarming (art. 46)
 - 30% steun + 10/20% KMO bonus + 15% (alleen hernieuwbaar)
 - tot 100% indien funding gap analyse
- Investeringssteun ten behoeve van circulaire economie (art. 47)
 - Zowel eigen afval als afval van derden mogelijk
 - Meerkost, counter factual, 40% + 10/20 KMO bonus

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

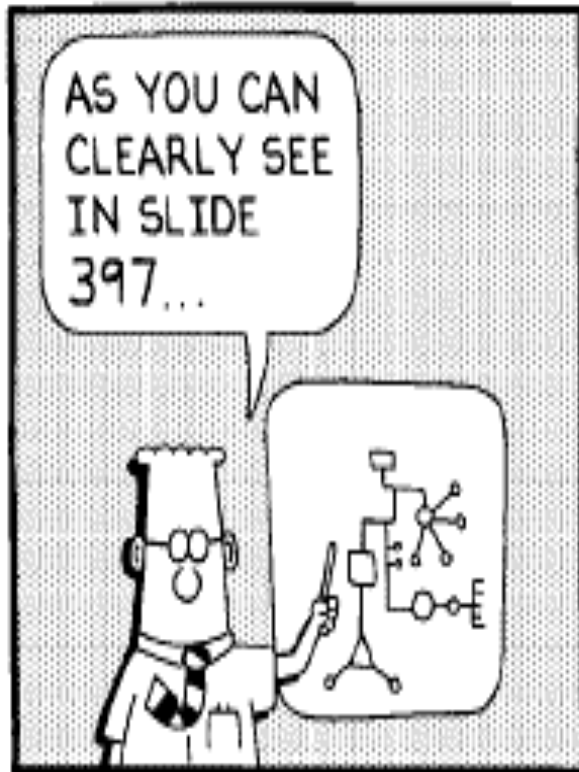
Steun voor milieubescherming: art. 36 - 49 AGVV (vervolg)

- Investeringssteun voor energie-infrastructuur (art 48)
 - Art 2(130) zeer uitgebreide definitie (opgelet: niet beperken tot bepaalde “dedicated” gebruikers)
 - Totale investeringskost aanvaardbaar en tot 100% funding gap
- Steun voor milieustudies (art. 49)
 - 60% steun + 10/20 KMO bonus (identiek CEAAG)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

- Steun voor lokale infrastructuurvoorzieningen (art. 56)
 - Bouw of upgrade lokale infrastructuur die bijdraagt tot verbeteren ondernemings- en consumentenklimaat
 - Niet voor (lucht)haveninfrastructuur
 - Open en transparante voorwaarden voor gebruik
 - Iedereen betaalt de marktprijs
 - Aanbestedingsregels volgen
 - Max. steun is de kost min exploitatiewinst: funding gap
 - Materiële en immateriële activa

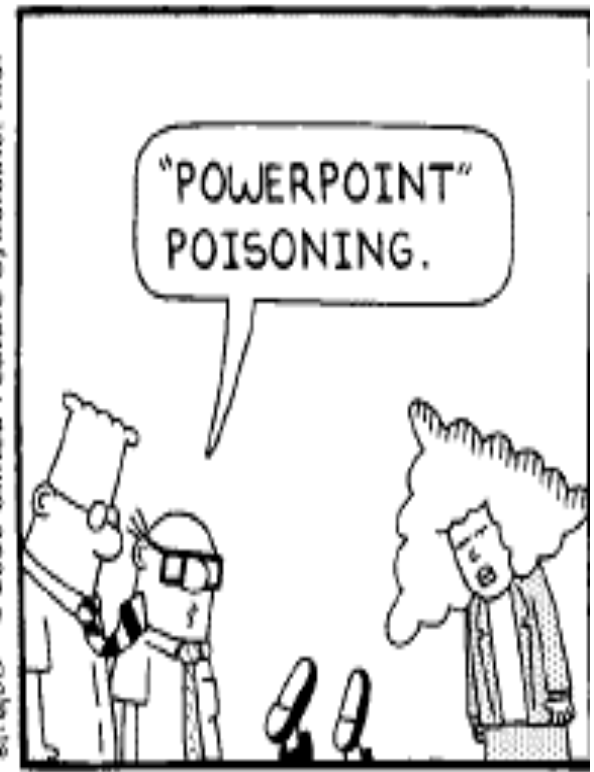
INTERMISSION

www.dilbert.com scottadams@aol.com

sluqec © 2000 United Feature Syndicate, Inc.

4. Kaderregeling O&O&I

- EU Publicatieblad 28 oktober 2022, C 414/10
- Kaderregeling is geen vrijstellingsverordening, dus in theorie steeds aanmelding bij EU nodig
- Maar Kaderregeling bevat ook enkele aanknopingspunten om de lidstaat/regio/managementautoriteit zelf te laten oordelen dat een bepaalde **activiteit** onder bepaalde voorwaarden **als niet-economisch** moet worden beschouwd **en dus niet onder de staatssteun regels valt.**

Algemene, vage formulering en simpele verwijzing naar de kaderregeling O&O&I volstaat niet !!!

4. Kaderregeling O&O&I

Typische ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

- Verhuur van uitrusting of laboratoria aan onderneming
- Dienstverlening aan ondernemingen
- Contract onderzoek

Als onderneming een **marktprijs** betaalt is er meestal geen sprake van staatssteun!

4. Kaderregeling O&O&I

NIET-ECONOMISCHE ACTIVITEITEN (punt 20)

- Primaire activiteiten van onderzoeksorganisaties/kennisinstellingen:
 - Opleiding, openbaar onderwijs
 - Onafhankelijke O&O incl. O&O in daadwerkelijke samenwerking
 - Brede verspreiding van onderzoeksresultaten op niet-discriminerende basis
 - Activiteiten inzake kennisoverdracht door OO/KI mits alle winst opnieuw in primaire activiteiten geïnvesteerd
- Voorwaarde: klassieke OO/KI (universiteiten/hogescholen of strategische onderzoekscentra)
anders verklaring op eer dat men voldoet aan de voorwaarden

4. Kaderregeling O&O&I

DAADWERKELIJKE SAMENWERKING (punt 29)

a) Deelnemende ondernemingen dragen de volledige kosten van het project,

OF

b) **Resultaten** van samenwerking die geen intellectuele eigendomsrechten opleveren, **kunnen breed worden verspreid** en alle IE-rechten die de activiteiten van de OO/KI opleveren, worden volledig toegekend aan OO/KI,

OF

c) Uit het project ontstane **intellectuele-eigendomsrechten**, alsmede daarmee verband houdende **toegangsrechten**, worden aan de verschillende samenwerkende **partners toegekend** op een wijze die een passende afspiegeling is van hun werkpakketten, bijdragen en respectieve belangen

OF

d) OO/KI ontvangen een **vergoeding die gelijkwaardig is aan de marktprijs voor de intellectuele-eigendomsrechten** die uit hun activiteiten ontstaan. Kosten van financiële en niet-financiële bijdragen van de deelnemende ondernemingen kunnen in mindering worden gebracht

4. Kaderregeling O&O&I

ANCILLARY PRINCIPLE (punt 21)

- Max 20% (ondersteunende) economische activiteiten
→ blijft volledig gekwalificeerd als niet-economisch
- EN
- Mits economische activiteiten:
 - zuiver ondersteunend blijven
 - rechtstreeks verband met EN noodzakelijk voor
 - OF intrinsiek verbonden met niet-economische hoofdactiviteit
 - Te beoordelen op niveau van de “**relevante entiteit**”
 - labo of departement, dat op basis van de organisatiestructuur, kapitaal, materiaal of personeel dat effectief tot zijn beschikking staat, deze activiteiten alleen kan uitvoeren
 - niet relevant : aparte eigen rechtspersoonlijkheid

4. Kaderregeling O&O&I

ANCILLARY PRINCIPLE (vervolg)

- Indicatoren zoals gebruiksduur, de totale waarde van de jaarlijkse verbruikte input.
- Inkomsten worden niet beschouwd als een goede indicator omdat niet-economische activiteiten niet geacht worden inkomsten te genereren.
- Voor onderzoeksactiviteiten zijn de indicatoren die een accuraat zicht geven op de jaarlijkse verbruikte input: tijd, output of plaats (bv. in het geval van een labo).
- 20% op **jaarbasis** berekend en moet gedurende de volledige periode gegarandeerd zijn.

Van zodra de 20% grens overschreden is, wordt de organisatie wel onderhevig aan de staatssteunregels. In theorie zelfs voor het verleden toen de 20% grens nog niet bereikt was (“claw back” terugvordering) maar recente signalen wijzen op meer pragmatische soepelere aanpak te bekijken per jaar (boven 20% ev. via AGVV te remediëren)

4. Kaderregeling O&O&I

Indicatieve checklijst & aandachtspunten:

- Aanvrager is een erkende OO/KI
- Doelstelling project: onafhankelijk onderzoek en ontwikkeling met het oog op brede kennisoverdracht en disseminatie
- OO/KI stuurt inhoudelijk het onderzoek
- Klankbordgroep zo breed en representatief mogelijk: niet sturend!
- Alle kennis, resultaten en alle geleverde adviezen zo ruim en vrij mogelijk verspreiden via website, briefing, publicaties,...
- De redenering dat alle bedrijven in theorie de kans krijgen om een vraag te stellen, of om een test uit te voeren, volstaat NIET om te voldoen aan de vereiste van de brede disseminatie
- Ook specifieke vraag en antwoord van 1 bedrijf in het kader van het onafhankelijke onderzoek, moet voor iedereen toegankelijk zijn
- Ondernemingen die resultaten “op maat” willen gebruiken betalen marktconforme prijs

4. Kaderregeling O&O&I

Kwalificatie als Niet-economische DAB (NEDAB) als alternatief

- Bepaalde “publieke” spelers (POM, gemeente, intercommunale,...) of semipublieke entiteiten (vb. TUA) zijn geen OO/KI in de zin van de Kaderregeling O&O&I
 - Wel aanvaardbaar indien hun taken:
 - aansluiten bij “algemeen belang” of “typische overheidstaak”
 - eerder generiek sensibiliserend, informierend, coördinerend,...
 - in normale marktomstandigheden niet opgenomen worden door een onderneming op de markt
- geen economische activiteit = geen staatssteun

5. De-minimis

Verordening nr 1407/2013 (PB van 24 december 2013, L 352/1)

- verlengd in 2020 tot eind 2023
- van toepassing op alle ondernemingen, ook de grote
- toepassingsgebied ruim: ook ondernemingen in moeilijkheden
- quasi blanco cheque inzake in aanmerking komende kosten
- maximaal 200.000 euro de-minimis per 3 jaar (2 + huidig)
(transport max 100.000 euro en bepaalde kosten uitgesloten)
- overschreden → steun die drempel doet “springen” terugvorderen
- overheid moet onderneming melden dat het gaat om de-minimissteun + verwijzen naar Verordening in PB

5. De-minimis

- Alle ‘de-minimis’ steun: alle overheden, alle projecten/kosten optellen
- **optellen op niveau begunstigde** (bv. bij cofinanciering: zowel het “Vlaamse” luik, als luik structuurfondsen (ESF, EFRO, INTERREG,...))
- per “lidstaat”
- ook verbonden ondernemingen meetellen
- te bekijken **op het moment van de toekenning** van de steun (niet uitbetaling)
- onderneming verklaart ‘op eer’ drempel niet overschreden te hebben
- geen centraal (Belgisch) register
- Eind 2022 draft nieuwe verorening
 - Drempel geïndexeerd tot 275.000
 - Centraal register wellicht verplicht in de toekomst

5. De-minimis

Concrete toepassing de-minimisprocedure (vaak op het tweede niveau)

- **Stap 1:** uitnodiging per e-mail versturen + model de minimisverklaring toevoegen
vb. vermelding gratis opleiding + concreet bedrag in EUR (=marktwaarde)
- **Stap 2:** antwoord van de deelnemer per e-mail
verklaring op een getekend terugsturen
- **Stap 3:** antwoord organisator
drempelbedrag gerespecteerd = totale steunbedrag +
Verordening nr. 1407/2013, OJ L352/1 (steeds vermelden!)
drempelbedrag overschreden = marktprijs deels/volledig

6. DAEB – specifiek geval

Definities DAB – NEDAB - DAEB

- **DAB:**
 - Verzamelnaam voor niet-economische én economische diensten
 - Niet gedefinieerd in het Verdrag (enkel Protocol 26)
- **Niet-economische DAB (NEDAB):**
 - Buiten toepassingsgebied mededingingsregels
 - Beoordeling economisch karakter evolueert met de tijd
 - Voorbeelden: politie, controle op luchtverkeer, openbaar onderwijs,...
- **DAEB: FAQ - (29.04.2013):**
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_nl.pdf
(antwoorden op 237 vragen i.v.m. staatssteun, overheidsopdrachten)

6. DAEB – specifiek geval

Basis: Altmark arrest van Hof van Justitie 2003

1. Onderneming daadwerkelijk belast met een duidelijk omschreven openbare dienstverplichting
2. Objectieve en transparante parameters vastgelegd om compensatie te bepalen
3. Compensatie niet hoger dan noodzakelijk (kosten + redelijke winst)
4. Onderneming gekozen via openbare aanbesteding of compensatie bepaald op basis van kosten van een gemiddelde, goed beheerde onderneming

Indien cumulatief aan alle voorwaarden voldaan → geen staatsteun

6. DAEB – specifiek geval

▶ 4-trapsraket:

1. Financiering voldoet aan de 4 Altmarkvoorwaarden
→ geen staatssteun → geen aanmelding;
2. Financiering voldoet niet aan Altmark → in principe staatssteun
maar indien voldoet aan de voorwaarden van de DAEB
de-minimisverordening → geen aanmelding
3. Financiering voldoet niet aan Altmark of de-minimis → staatssteun
maar indien voldoet aan de voorwaarden van Beschikking / Besluit
→ geen aanmelding
4. Financiering voldoet niet aan Altmark en niet aan de Beschikking
→ staatssteun + aanmelding bij Commissie op basis van
Kaderregeling

6. DAEB – specifiek geval

▶ DAEB besluit: vrijstelling van aanmelding

- Voor ondernemingen belast met DAEB tot 15 miljoen compensatie
- Ziekenhuizen, zonder limiet
- Steun om te voldoen aan sociale behoeften wat betreft gezondheidszorg en langdurige zorg, kinderopvang, toegang tot de arbeidsmarkt en herintreding, sociale huisvesting en de zorg voor en sociale inclusie van kwetsbare groepen
- Betrokken onderneming, belast met DAEB door officieel besluit van de overheid, met daarin :
 - Aard en duur van de openbare dienstverplichting
 - Belaste onderneming en het betrokken grondgebied
 - Toekenning van exclusieve of bijzondere rechten
 - Beschrijving van het compensatiemechanisme en de parameters voor berekening, monitoring en herziening van de compensatie
 - Regeling om overcompensatie te vermijden en terug te betalen
 - Verwijzing naar het Europese besluit
- Periode voor het beheer van de DAEB is niet langer dan 10 jaar

6. DAEB – specifiek geval

DAEB besluit

- Compensatie niet hoger dan nodig om de netto kosten van de dienstverlening te dekken + redelijke winst
- Netto kosten worden omschreven als het verschil in kosten en inkomsten, zoals bepaald in de verschillende artikels van het besluit
- Compensatie mag een redelijke winstmarge (= max. relevante swaprentepercentage + 100 basispunten) beschikken gebaseerd op het rendement op kapitaal
- Controle op overcompensatie: minstens om de 3 jaar en op het einde van de periode
- Gescheiden boekhouding, indien de ondernemingen nog andere activiteiten uitoefent
- 2-jaarlijkse rapportering door de lidstaten

6. DAEB – specifiek geval

- Vorige 2 slides: voor generiek “regime”, vb. BVR WSE lokale diensten economie
- Kwalificatie als DA(E)B **geldt enkel voor die specifieke dienst en de compensatie daarvoor**
- **Geen vrijgeleide om dienstverlener voor al zijn activiteiten als DAEB te kwalificeren en dus “automatisch staatssteun OK”**
- Is afhankelijk van de soort van activiteiten en diensten in het project
- Indien de steun wordt gegeven voor een andere activiteit dan diegene waarvoor een DAEB compensatie wordt gegeven, kan dat andere onderdeel wel staatssteun zijn
- Vb. Ecologie-investering in ziekenhuis of sociale huisvestingsmaatschappij is **geen DAEB**

How does it feel to give a presentation?

7. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Wie kan steun geven?

- elke minister bevoegd voor zijn of haar beleidsdomein
- per Departement, Agentschap, Instelling... eigen regels
- in theorie ook provincies, gemeenten, intercommunales,...

→ geen coördinerend “staatssteun agentschap” dat alles centraliseert of controleert

→ Permanente Vertegenwoordiging doet marginale controle

→ Praktijk: niet alle entiteiten even goed op de hoogte

- “Economie” meest direct betrokken en is vaak trekker of coördinator naar EU toe
- vb. sensibilisering via infosessies, interne vorming, diverse adviezen en begeleiding in concrete dossiers of procedures,...

7. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Algemene regel: steun via generieke regeling
 - via decreet of BVR algemene voorwaarden
 - afgestemd op wat (maximaal) kan binnen EU regels (vb. inzake maximale steunpercentages, steunbedrag, in aanmerking komende investeringen of kosten,...)
 - dit generieke kader wordt dan aangemeld of ter kennis gegeven bij de EU Commissie
 - eens de EU procedure op het overkoepelende niveau doorlopen is, moeten de individuele dossiers niet meer individueel aangemeld worden, tenzij ze bepaalde drempels overschrijden
 - iedereen die voldoet aan de bepalingen krijgt in principe steun (mits budgettair haalbaar)
 - quasi automatisch steun

7. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Uitzondering: ad hoc en/of individuele steun
 - ad hoc: steun buiten een generiek besluit
 - individueel: binnen generiek kader, maar boven de drempels
- per dossier aanmelden of ter kennis geven aan Commissie
- hier rol begunstigde wel groter
- vaak overleg met EU Commissie waar begunstigde mee wordt uitgenodigd om dossier toe te lichten
- bijsturing mogelijk, meer mogelijkheden à la tête du client
- doorlooptijd, minstens 3-6 maanden, complexe dossiers vaak meer dan 1 jaar

8. Procedures en rapporteringen

Onderscheid ter kennisgeving en aanmelding

- Steunverlenende autoriteit checkt of er sprake is van staatssteun :
 - NEE: er moet verder niets gedaan worden
 - JA → rechtvaardiging zoeken
- Is het de-minimis ? : Ja → verklaring op eer, verder niets
Nee → valt het onder AGVV?
- AGVV JA → ter kennisgeving EU via SANI website
mag al starten met project, enkel jaarlijks rapport
AGVV NEE → aanmelding via SANI website
project mag NIET starten voor EU goedkeuring

8. Procedures en rapporteringen

- SANI:
 - Aanmelding/ter kennisgeving steunregime of ad hoc steun
 - Door elke steunverlenende autoriteit (user en signatory)
Nog validatie door de PV
 - VLAIO steun door Karel De Corte ingevoerd
 - Hierdoor wordt SA (“State Aid”) nummer gecreëerd
 - link voor latere rapportering in SARI en TAM
 - link voor EU monitoring en audits, klachten,...

8. Procedures en rapporteringen

- SARI:
 - Jaarlijkse rapportage globaal
 - Per steunregime 1 cijfer totaal steunbedrag
 - Wel opgesplitst per GBER artikel/doelstelling en apart voor subsidie of terugbetaalbaar voorschot, lening,...
 - Onderverdeling komt rechtstreeks uit SANI
 - Door elke steunverlenende autoriteit aan te leveren
 - Vlaio coördineert (vroeger excel tabel, nu in SARI2 rechtstreeks, met subdelegaties), PV komt niet meer tussen
 - Voor VLAIO: cijfers opgevraagd door Karel en manueel ingevoerd in SARI

8. Procedures en rapporteringen

Transparency Award Module (TAM)

- Verplicht vanaf 1 juli 2016
- AGVV, ABER, FIBER, alle kaderregelingen, richtsnoeren,...
- Algemeen geldend principe voor alle “staatssteun”
- Bijgevolg niet voor de-minimis en DAEB
- Publiek toegankelijke website:
 - Beknopte informatie over steunregime
 - Volledige tekst (wettelijk kader) van de steunmaatregel
 - Extra info over elke individuele steuntoekenning van meer dan 500.000 EUR (geen artificiële opsplitsing)
 - Binnen de 6 maanden na de steuntoekenning
 - Te bekijken op het moment van de toekenning van de steun
 - Drempel zal verlagen naar 100.000 euro (voorjaar 2023)

8. Procedures en rapporteringen

- TAM Individuele steun van meer dan 100.000 EUR:
 - SA nummer steunregime
 - Naam begunstigde
 - identificatienummer (BTW nr., KBO nr.,...)
 - KMO of groot
 - Nuts code regio (neem “Vlaanderen”)
 - Nace code activiteit (meest relevante)
 - steunbedrag
 - vorm van steun (subsidie, lening,...)
 - datum van toekenning
 - doel van de steun,
 - steunverlenende autoriteit

8. Procedures en rapporteringen

TAM: elke steungevende entiteit is zelf verantwoordelijk

- België koos voor gedecentraliseerd model met 4 offices (federaal en 3 gewesten)
- Elke steungevende entiteit kan zich als “granting authority” (GA) later registreren via PV
 - Centrale beheerders kunnen zoveel gebruikers (“encoder”, “approver” en “viewer”) aanduiden als gewenst
 - Tot voor kort: manuele invoer per dossier
 - OPGELET: 2x bevestigen als “codeerder” en als “goedkeurder”
 - Toekomst: bulk upload

Data in te voeren via de officiële TAM website

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/>

Publieke site waar de ingevoerde gegevens te raadplegen zijn

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home/>

9. Mededeling begrip staatssteun en grids

- EU Publicatieblad van 19 juli 2017, C 262/1
- http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html
- Notion of Aid of “NoA”
- Achtergrond informatie bij jurisprudentie Hof van Justitie en beschikkingspraktijk Commissie
- Per definitie “levende materie”
- Officieel “Mededeling” en dus geen “vrijstellingsverordening”
- Maar officieus: Commissie wil dat lidstaten dit gebruiken om zelf te oordelen in welke situaties er geen sprake is van staatssteun, zonder alles aan te melden
- Deel van SAM: Com ziet enkel meest verstorende dossiers

9. Mededeling begrip staatssteun en grids

- Infrastructuur: verdere duiding bij NoA
- Leipzig Halle: *“als een infrastructuur gebruikt kan worden voor een commerciële activiteit, dan is ook de financiering van die infrastructuur een economische activiteit en dus onderhevig aan de staatssteun regels”*
- Infrastructuur die **niet commercieel geëxploiteerd** wordt, valt **niet** onder staatssteunregels
 - Vb. typische overheidstaak als politie, douane, luchtverkeersleiding, bescherming overstroming,...
 - Vb. niet gebruikt om goederen of diensten op markt aan te bieden: weg kosteloos voor iedereen

9. Mededeling begrip staatssteun en grids

- **Ancillary**: infrastructuur bijna uitsluitend niet-economisch en econ. zuiver ondersteunend, rechtstreeks verband,...: OK
- “**Gebruikelijke faciliteiten**”: restaurant, winkels, betalende parking,... beïnvloeden handelsverkeer niet → geen SA
- **Geen beïnvloeding handelsverkeer indien 3 VW voldaan zijn**:
 - doorgaans geen directe concurrentie voor infrastructuur
 - particuliere financiering in de sector is in de *lidstaat* onbeduidend
 - niet “*dedicated*”: infrastructuur is niet ontworpen voor een specifieke sector of onderneming maar levert voordelen op voor de samenleving als geheel

9. Mededeling begrip staatssteun en grids

- Staatssteun analyse steeds op 3 niveaus:
Eigenaar / uitbater of exploitant / eindgebruiker
- **Niveau 1 (eigenaar)**: overheid moet handelen onder dezelfde voorwaarden en condities als een private investeerder in vergelijkbare omstandigheden
 - pari passu, zelfde risico's en opbrengsten als private partner
 - ex ante degelijk business plan, (best extern gevalideerd), dat duidt op adequate te verwachten return voor investeerder
- **Niveau 2 (uitbater/exploitant)** meestal geen SA indien aangeduid via open tender, of via benchmark en algemeen aanvaarde methodologie (soms kan ook DAEB of Altmark)
- **Niveau 3 (gebruiker)** meestal geen SA indien
 - infrastructuur open staat voor iedereen, open access
 - of gebruiker betaalt marktconforme vergoeding/prijs

9. Mededeling begrip staatssteun en grids

vb. Grid voor wegen, bruggen, tunnels en binnenwateren

- Infrastructuur beschikbaar voor iedereen geen SA tenzij ‘dedicated’ (specifiek, voorbestemd)
- Vaak “natuurlijk monopolie”, geen nut om dit privaat te dupliceren → geen economische activiteit
- Exploitatie (“operating”) kan wel econ. zijn, bv. tolweg
- Overheid “in house” operator: geen SA indien het gaat om een wettelijk monopolie zowel op als voor de markt, en er geen directe concurrentie is met andere diensten en gescheiden boekhouding om kruissubsidiëring te voorkomen
- Publieke taken: niet econ (politie, douane, verkeersveiligheid, herwaardering publieke gronden,...)
- Soms ook puur “lokaal”: beperkt gebied bediend, geen klanten aantrekken uit andere lidstaten, marginaal effect op grensoverschrijdende investeringen

10. Tijdelijke Kaderregelingen COVID en Oekraïne Crisis

- Tijdelijke Covid-19 kaderregeling van 19/3/2020 (+ 6 amendementen)
- Beëindigd op 30 juni 2022
- Steeds aanmelding bij EU nodig via snelle procedure in het Engels
- Steun op basis van art 107, 3b) VWEU
- Niet OIM op 31/12/2019, voor KO zelfs nog soepeler
- Verschillende hoofdstukken:
 - 2.300.000 steun
 - Leningen, waarborgen, rentesubsidie
 - Covid-19 O&O en test infrastructuur
 - Investeringssteun voor productie Covid-19 producten
 - Selectieve belastingsvoordelen en sociale zekerheid kortingen
 - Loonsubsidies
 - Deelname in kapitaal
 - Compensatie vaste kosten

10. Tijdelijke Kaderregelingen COVID en Oekraïne Crisis

Oekraïne Tijdelijke crisis kaderregeling (TCTF) (3 versies, meest recente van 9 maart 2023, EU Publicatieblad van 17 maart 2023, C 101/3)

- Steeds aanmelding bij EU nodig via snelle procedure in het Engels
- Steun op basis van art 107, 3b) VWEU
- Steun toekennen voor eind 2023 of eind 2025
- Geen OIM check nodig
- Verschillende hoofdstukken:
 - 2 miljoen steun, via steunregime, niet ad hoc
(250.000 voor landbouw, en 300.000 voor visserij en aquacultuur)
 - Liquiditeitssteun in de vorm van garanties of leningen
 - Extra kosten uitzonderlijke gas en elektriciteitsprijzen
 - Verschil met dubbele van de prijs 2021, max. 50% steun, max. 4 miljoen
 - Energie-intensieve bedrijven: max. 40% steun, max 100 miljoen (niet langer voorwaarde van operationeel verlies, wel EBITDA 40% lager)

10. Tijdelijke Kaderregelingen COVID en Oekraïne Crisis

Oekraïne Tijdelijke crisis kaderregeling (vervolg)

- 2.5 REPowerEU en investeringen in hernieuwbare energie
 - Steunregimes, aanmelden, steun toekennen voor eind 2025
 - Standaard aanbesteding en 100% steun of
 - 45% + 10/20% KMO bonus van de totale investeringskost
 - Zonnepanelen, wind en waterkracht enkel via tender tenzij minder dan 30 miljoen steun
 - Exploitatiesteun kan via contract for difference
- 2.6 electrificatie en/of hernieuwbare energie en energie efficiëntie
 - Steunregimes, die emissie met 40% verminderen of energieverbruik met 20% doen dalen, steun voor eind 2025
 - Enkel extra kosten, 40% steun + 10/20% KMO bonus (tender meer)

10. Tijdelijke Kaderregelingen COVID en Oekraïne Crisis

Oekraïne Tijdelijke crisis kaderregeling (vervolg)

- 2.8 versnelde investeringen in strategische sectoren
 - Steunregimes, aanmelden, steun toekennen voor eind 2025
 - Ook “gewone” investeringssteun voor GO buiten steunkaart
 - Alle investeringen gelinkt aan batterijen, zonnepanelen, warmtepompen, elektrolyser, uitrusting voor CCS/CCU
 - Extra formaliteit/verklaring inzake stimulerend effect
 - GO buiten steunkaart 15% of 20% in steunkaart
 - KMO buiten steunkaart 25/35% en in steunkaart 30/40%
 - Alle investeringskosten aanvaardbaar
 - Geen delokalistatie en investeringen 3/5 jaar behouden in gebied
- 2.8 matching clause (tot eind 2025)
 - Uitzonderlijk, ad hoc aanmelding bij EU, funding gap vullen
 - enkel in regionale steunkaart zone a)

11. Structuurfondsen BVR en dossieropvolging

- 2007-2013: enkel sporadisch ad hoc dossiers structuurfondsen aangemeld wegens staatssteun
- 2014-2020 en 2021-2027: DG COMP stelde zeer veel vragen en voorwaarden inzake staatssteun controle alvorens OP goedkeuring te geven
- Procedurele keuze: BVR staatssteun voor structuurfondsen EFRO/Interreg en ESF
- Managementautoriteit gemachtigd om binnen de grenzen van de staatssteunregels steun toe te kennen (AGVV als eerste keuze, als back up ook de-minimis, DAEB, aanmelding,...)
- Generieke kader ter kennis geven bij EU → individuele dossiers onder de drempels moeten niet apart aangemeld worden
- Wel jaarlijkse rapportage, monitoring en controle door EU
- Definitieve goedkeuring: 25 september 2015 en 23 december 2022

11. Structuurfondsen BVR en dossieropvolging

Bij elke individuele steuntoekenning moet in de beslissing vermeld worden:

- dat de steun wordt verleend overeenkomstig BVR
- SA nummer (= EU referentienummer) van het ter kennis gegeven steunregime
- steun omvat wel/geen “staatssteun”
- Indien staatssteun: het exacte bedrag + de EU rechtsbasis (relevante AGVV artikel)
- herhalen dat de staatssteunvoorwaarden gedurende de hele looptijd van het dossier moeten vervuld blijven

Illumination

